VII-XIII. Yüzyıllarda İslam Medeniyetinin İnsanlığa Katkıları

Çalışma Kâğıdı · 30 Soru · Kolaydan Zora

Ad Soyad _____ Sınıf / No _____ Tarih _____

KONU ÖZETİ

- **Hz. Muhammed (sav) Dönemi:** 571'de Mekke'de doğdu, 610'da Hira Mağarası'nda ilk vahiy geldi. 622'de Medine'ye **hicret** edildi ve İslam devleti kuruldu. Mescid-i Nebevî eğitim merkezi oldu; **Medine Vesikası** ile şehirde yaşayan farklı toplulukların hakları belirlendi; **Veda Hutbesi**'nde insanların eşitliği ve can-mal dokunulmazlığı vurgulandı.
- **Dört Halife Dönemi (632-661):** Kur'an-ı Kerim Hz. Ebu Bekir döneminde bir araya getirildi, Hz. Osman döneminde çoğaltıldı. Hz. Ömer döneminde **Hicri takvim** kabul edildi (başlangıcı 622), **divan** ve **beytülmal** kuruldu; Kûfe, Basra, Fustat şehirleri kuruldu.
- **Emeviler (661-750):** Tefsir, hadis, fıkıh gibi dinî bilimler ile astronomi, matematik, tıp alanında çalışmalar yapıldı; eserler Arapçaya çevrildi. İslam parası basıldı, Arapça resmî dil oldu. Emeviyye Camii (Şam) önemli bir ilim merkeziydi.
- **Endülüs Emevileri** (İspanya): Kütüphaneler ve çeviri faaliyetleriyle Avrupa'yı etkilediler; kâğıdın kullanımı Batı'ya buradan yayıldı. En ünlü eserleri **Kurtuba Ulu Camii**'dir.
- **Abbasiler (750-1258):** Bağdat'taki **Beytülhikme**'de Yunan, İran ve Hint eserleri çevrildi; cebir, geometri, astronomi, tıp gelişti. İslam tarihinin ilk **rasathaneleri** Bağdat ve Şam'da kuruldu. İbn-i Sina'nın **el-Kânûn fi't-Tıbb** adlı eseri Doğu'da ve Batı'da uzun süre ders kitabı olarak okutuldu. Adalet işleri için **başkadılık** kuruldu.
- Hat, tezhip, cilt gibi **kitap sanatları** ve cami, medrese, kütüphane gibi yapılar İslam medeniyetinin **insanlığın ortak mirasına** katkılarıdır.

KOLAY Isınma Soruları (1–10)

1 Müslümanların 622 yılında Mekke'den Medine'ye göç etmesine ne ad verilir?

A) Hicret B) Fetih C) Vahiy D) Hutbe

2 Olayları yıllarıyla eşleştiriniz.

1) Hz. Muhammed'in (sav) doğumu 2) İlk vahiy 3) Hicret 4) Mekke'nin fethi

a) 610 b) 630 c) 571 ç) 622

3 Doğru (D) ya da yanlış (Y) olarak işaretleyiniz.

(…) Hicri takvim Hz. Ömer döneminde kabul edilmiştir.

(…) Beytülhikme Endülüs'te kurulmuş bir camidir.

(…) Kur'an-ı Kerim Hz. Osman döneminde çoğaltılmıştır.

(…) İslam tarihinin ilk rasathaneleri Abbasiler döneminde kurulmuştur.

4 Boşlukları uygun kavramlarla doldurunuz.
rasathane – küttâb – beytülmal
a) Çocuklara ilk dinî eğitimin ve okuma yazmanın öğretildiği okullara ..... denir.
b) Devletin gelir ve giderlerinin tutulduğu hazineye ..... denir.
c) Gök cisimlerinin gözlendiği yere ..... denir.

5 Hz. Muhammed (sav), Bedir Savaşı'nda esir alınan ve okuma yazma bilen kişilerin kaç Müslümana okuma yazma öğretmesi karşılığında serbest bırakılmasını sağlamıştır? Bu uygulama neyi gösterir?

6 Endülüs Emevilerinin İspanya'da bıraktığı en ünlü mimari eser hangisidir?
A) Samerra Ulu Camii B) Emeviyye Camii C) Mescid-i Nebevî D) Kurtuba Ulu Camii

7 Kitap sanatlarından **üç** tanesini yazınız.

8 Dönemleri önemli uygulamalarıyla eşleştiriniz.
1) Hz. Muhammed (sav) Dönemi 2) Dört Halife Dönemi 3) Emeviler 4) Abbasiler
a) Beytülhikme'nin kurulması b) Medine Vesikası
c) Hicri takvimin kabulü ç) Arapçanın resmî dil olması

9 İbn-i Sina'nın yazdığı ve Batı'da uzun yıllar ders kitabı olarak okutulan eser hangi alandadır?
A) Coğrafya B) Tıp C) Müzik D) Mimari

10 Kâğıdın kullanımının Müslümanlar aracılığıyla Avrupa'ya yayılmasının Avrupa'ya **bir** katkısını yazınız.

ORTA Pekiştirme Soruları (11–20)

11 Zaman şeridinde İslam tarihinin bazı olayları verilmiştir.

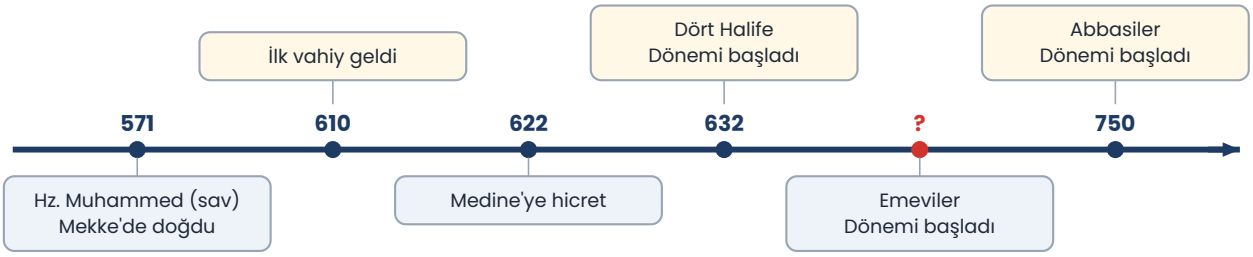

Soru işaretli yere gelmesi gereken yılı yazınız. Dört Halife Dönemi kaç yıl sürmüştür?

12 11. sorudaki şeride göre aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

A) Hicret, ilk vahiyden önce gerçekleşmiştir.
B) Emeviler, Dört Halife'den önce hüküm sürmüştür.
C) Hicretten 128 yıl sonra Abbasiler Dönemi başlamıştır.
D) Abbasiler Dönemi 632'de başlamıştır.

13 Veda Hutbesi'nde vurgulanan **iki** evrensel mesajı yazınız. Bu hutbe hangi uluslararası belgeyle benzerlik gösterir?

14 Medine Vesikası'nın amacı aşağıdakilerden hangisidir?

A) Yeni bir takvim oluşturmak
B) Medine'de yaşayan farklı toplulukların karşılıklı hak ve sorumluluklarını belirlemek
C) Kur'an-ı Kerim'i çoğaltmak
D) Bağdat'ta rasathane kurmak

15 Aşağıdaki kavram haritasında Hz. Ömer döneminin uygulamaları verilmiştir. Soru işaretli yerleri doldurunuz.

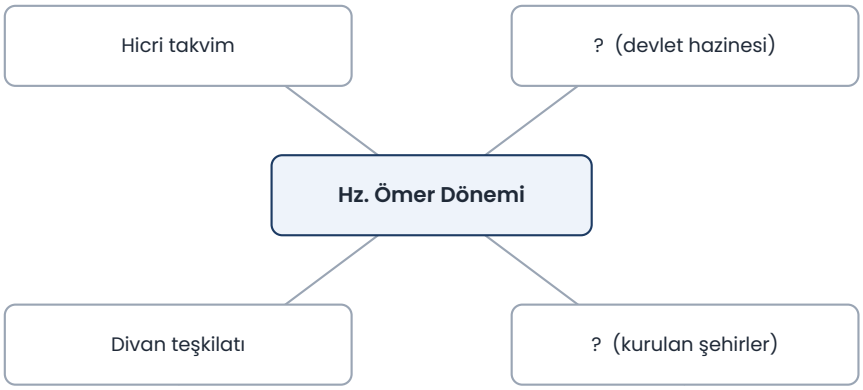

16 Emeviler döneminde felsefe, astronomi, matematik ve tıp eserlerinin Arapçaya çevrilmesinin sonucu aşağıdakilerden hangisidir?

A) Müslümanların önceki bilimsel birikimi öğrenip geliştirmesi
B) Bilimsel çalışmaların durması
C) Arapçanın unutulması
D) Kitap sanatlarının ortadan kalkması

17 Abbasiler dönemindeki **başkadılık** (kâdı'l-kudât) makamının görevini günümüzde hangi kurumlar üstlenmektedir? Bu makamın kurulmasının amacı nedir?

18 Beytülhikme'nin bilim tarihindeki önemini **iki** yönüyle açıklayınız.

19 Aşağıdakilerden hangisi İslam medeniyetinin **mimari** alandaki katkılarına örnektir?

A) El-Kânûn fi't-Tıbb
B) Hicri takvim
C) Samerra Ulu Camii'nin sarmal minaresi
D) Divan teşkilatı

20 Hz. Muhammed'in (sav) Mescid-i Nebevî'yi yalnızca ibadet yeri olarak değil, aynı zamanda eğitim yeri olarak kullanması neyi göstermektedir?

ZOR Düşünme Soruları (21–30)

21 Tabloda İslam medeniyetinin bazı katkıları verilmiştir. Her katkının ait olduğu alanı yazınız (eğitim, bilim, hukuk, sanat, mimari).

Katkı	Alan
Rasathanelerde gök cisimlerinin gözlenmesi	?
Medine Vesikası'nın hazırlanması	?
Küttâb sayısının artırılması	?
Hat ve tezhip sanatının gelişmesi	?
Kurtuba Ulu Camii'nin yapılması	?

22 "VII-XIII. yüzyıllarda İslam medeniyeti, bilimde Doğu ile Batı arasında bir köprü olmuştur."
Bu yargıyı **iki** örnekle destekleyiniz.

23 Aşağıdakilerden hangisi Dört Halife Döneminde devletin **kurumsallaşmasına** örnek değildir?

A) Divan teşkilatının kurulması
B) Beytülmalin kurulması
C) Şehirlere vali ve kadı atanması
D) Beytülhikme'nin Bağdat'ta kurulması

24 Endülüs'te Müslümanların farklı din ve kültürden insanlarla bir arada yaşaması bilim alanını nasıl etkilemiştir? Açıklayınız.

25 Emeviler döneminde müstakil İslam parasının basılması ve Arapçanın resmî dil olması, devlete hangi alanda katkı sağlamıştır?

A) Toplumda kültürel ve siyasi birliğin güçlenmesi
B) Tarımda üretimin azalması
C) Şehirlerin boşalması
D) Bilimsel çalışmaların yasaklanması

26 Bir öğrenci, İslam medeniyetinin katkılarını anlatan bir sergi hazırlayacaktır. Sergide **bilim**, **sanat** ve **eğitim** bölümleri olacaktır.
Her bölüme konulabilecek birer örnek yazınız.

27 Abbasiler döneminde bayramların fener alayları, kandiller ve ışıklandırmalarla coşkuyla kutlanması hangi alandaki bir özelliği yansıtır? Günümüzde bu kutlamalara benzeyen bir geleneğimizi yazınız.

28 Aşağıdaki bilgilerden hangisi **yanlıştır**?

A) Emeviyye Camii Şam'dadır.
B) Hicri takvimin başlangıcı Mekke'nin fethidir.
C) Abbasi Devleti 750'de kurulmuştur.
D) İslam tarihinin ilk rasathaneleri Bağdat ve Şam'da kurulmuştur.

29 Kültürel miras neden **insanlığın ortak mirası** olarak kabul edilir? İslam medeniyetine ait bir eserin korunmasının önemini bu açıdan açıklayınız.

30 Bir tarihçi, Dört Halife döneminde kurulan Kûfe ve Basra gibi şehirlerin merkezinde cami bulunduğunu, çevresinde ise yönetim binası, divan ve beytülmal gibi yapıların yer aldığını belirtmektedir.
Bu bilgiye göre İslam şehirleriyle ilgili hangi çıkarım yapılabilir?

A) Camilerin şehir dışına yapıldığı
B) Şehirlerde hiç yönetim binası olmadığı
C) Şehirlerin yalnızca ticaret için kurulduğu
D) Caminin, şehrin merkezini belirleyen en önemli yapı olduğu

Takıldığın soruyu işaretle, konu özetine tekrar göz at. Başarılar!
Diğer konuların çalışma kâğıtları ve deneme sınavları: **maarifpdf.com.tr**